

KÁLLAY KRISTÓF Családi hagyományápolás a 21. században*

Sustaining family traditions in the 21st century

The author, the grandson of Prime Minister Miklós Kállay, in his speech at the National Archives of Hungary on 9 May 2024, reviewed the most notable events in the family's tradition of the past decades. This article is an edited version of the speech.

Ami elmúlt, elmúlt. Lehet, hogy egész életünkben siránkozhatnánk amiatt, hogy elvettük a régi birtokot, kastélyt, kúriát, kisemmizték családjainkat, de szüleink minden viszontagság ellenére nem ezt tették. Be kell látnunk, a történelem viharai ezeket az eseményeket messze sodorták. Kötelességünk viszont őseink történetének megőrzése, kutatása és ennek a tudásanyagnak a továbbadása az utánunk következő generációk számára. Mert hitvallásuk, hazaszeretetük és elkötelezettségük követendő példaként áll előttünk.

Családi gyűléseink évszázadokon át a birtokfelosztásról, majd a 19. században a hitelfelvételről szóltak. A szovjet megszállást, majd a kommunista hatalomátvételt követő birtokelkobzás, a családtagok emigrációba, fogságba, kitelepítésbe kényszerítése évtizedekre lehetetlenné tette a családtagok nagyszámú összegyűjtését, de még a külföldön élő testvérekkel való találkozást is. A diktatúra enyhülésével, a 80-as évek közepén Esztergomban és Szentendrén találkozhattunk újra külföldön élő rokonainkkal.

Azóta is folyamatosan keressük az alkalmakat az összejövetelekre, megemlékezésekre, ünnepségekre épülő rendezvényeinken. Néhány ezek közül: a rendszerváltozás kellett ahhoz, hogy nagyapám, Kállay Miklós „Magyarország miniszterelnöke voltam 1942–1944” című könyve itthon, magyar nyelven megjelenhessen. S ezt követően szervezhettük meg hmvainak hazahozatalát, felravatalozását a Budavári Nagybaldogasszony-templomban (Mátyás-templom), majd végső nyugalomba helyezését 1993-ban a kállósemjéni családi kriptánkban. Rá egy évre avattuk fel a mellszobrát a nyíregyházi Bessenyei téren, ahonnan 2000-ben a Megyeháza elé lett áthelyezve.

Nagybátyám, Kállay Kristóf (1916–2006) a világháború után Rómában telepedett le. Több, mint két évtizedig a Szuverén Máltai Lovagrend szentszéki nagyköveteként kapott kitüntetései, az általa összegyűjtött nyugaton megjelent magyar

nyelvű könyvek, s számos más, családunkhoz kapcsolódó tárgyai képezték alapját az 1993-ban megnyitott nyíregyházi Kállay-gyűjteménynek, amely azóta jelentősen bővült, nem kis részben családunk és más szabolcsi családok tagjainak adományával. Többek között itt látható a Szent István rend, a Habsburg Arany-gyapjas rend, valamint az 1990 utáni magyar kitüntetések egy-egy példánya, Kállay miniszterelnök és Ghyczy Jenő külügyminiszter díszmagyarja, valamint ide került Kállay Miklós emigrációbeli levelezése is. A gyűjtemény 2020-tól a felújított, egykori Kállay-kúria épületébe költöztetett át, és azóta is számos időszaki kiállítás kapcsolódott családunk történetéhez.

Egykori épületeink közül előbb a nagyhalászi Csuha-Kállay-kúria 1999-es átadására került sor. A kállósemjéni kúria melletti kriptánkat bővítettük, András dédapám, egykori szabolcsi főispán valamennyi elhunyt leszármazottja itt lelt végső nyugalomra. Az itteni kúriát sikerült megmenteni az enyészettől, s 2016 óta méltó emlékhelye az egykori miniszterelnöknek és családjának.

2000 augusztusában három napos Kállay világtalálkozót rendeztünk, száznál is többen jöttünk össze. A nyíregyházi megyeházán tartott emlékülést követően nagykállói és kállósemjéni programokon vettünk részt. Sokan ekkor találkozhattak először a horvát Kállayakkal, valamint az Egyesült Államokban élőkkel.

Kállay Benjamin (1839–1903) 21 évig volt a Monarchia közös pénzügyminisztere (1882–1903), Bosznia-Hercegovina kormányzója, számos történeti munka szerzője (A szerbek története, A szerb felkelés története, Oroszország keleti törekvései, stb.), akadémiai tag. Halálának száz éves évfordulóján az MTA Történettudományi Intézettel közös szervezésben nemzetközi emlékülést tartottunk. A rákövetkező évben, 2004-ben a Pénzügyminisztérium támogatásával, a Nógrád megyei Bercel temetőjében Kállay Béni és családtagjai újratemetésük után díszsírhelyet kaptak.

Kállay Miklós születésének 120. évfordulóján egykori iskolájában, a ma Budapesti Egyetemi Katolikus Gimnáziumban, a

* 2024. május 9-én az Országos Levéltárban elhangzott köszöntő szerkesztett változata.

125. évfordulón a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei közgyűlésben, a 130. évfordulón pedig, amely miniszterelnöki kinevezésének 75. évfordulója is volt egyben, a Veritas Történetkutató Intézet szervezésében, majd 2021-ben a Kállay-gyűjteményben hallgathattunk meg előadásokat, megemlékezéseket.

A több évtizedes elhallgatást, történelemhamisítást el- lentsúlyozandó, fontosnak tartom, hogy jelesebb családtagjaink emlékét ápoljuk, s nevük újra bekerüljön a helyi köz- tudatba. A nyíregyházi kórház szakkönyvtára ma már a volt igazgató-főorvosa, Kállay Rudolf nevét viseli, s szintén az övét a nagykállói Szakiskola, míg a kállósemjéni általános iskola Kállay Miklós nevét vette fel. Emléktábla került az egykori török követség helyén levő épület falára, ahol a miniszterelnök és felesége lelt néhány hónapos menedékre, s nagyanyám itt kapott halálos bombatalálatot. Emléktáblát avattunk Kállay Miklós harmincas évekbeli budapesti lakóhelyének épületén, a józsefvárosi Horánszky utcában.

2024 nyarán fogjuk megrendezni az immár második Kállay világtalálkozót Nyíregyházán, mintegy 140 fős létszámmal. Az előadások ott is sok érdekességet ígérnek.

A magyar családok közül elsőként adtuk át levéltárunkat a Magyar Nemzeti Múzeumnak 1876-ban, majd ezt követően került be ugyyanide többszáz családi levéltár. Levéltárunk legértékesebb darabja II. András egy 1224-es aranypecséttel megerősített oklevele. A 2024-es rendezvény részeként tervezzük ennek az oklevélnek egy nemesmásolatát elkészíteni.

Az 1500-as évek elején élt és szörényi báni, szörényi kapitányi posztot is betöltő, majd a mohácsi csatában testőrparancsnokként harcoló Kállay Vitéz Jánosról ellenben nem

1. kép – Kállay családi találkozó 2000-ben Nyíregyházán

sokat tudtunk mostanáig, talán azért sem, mert a 16. század végére az a férfiág kihalt, amit azután több évtizedes pereskedés követett az örökségért.

A horvátországi Kállayak őse feltehetőleg a Rákóczi szabadságharc idején került Horvátországba, s ott alapított családot. Mindmáig „á” -val írják a Kállay nevet és a címerünk is azonos. Az ő történetük mindeddig ismeretlen volt a Magyarországon élők számára.

Kállósemjénben, a családi kápolna melletti kertben, há- lánk jeléül egy keresztutat állítottunk Helén húgossal, mely a világtalálkozó idejére készült el.

Köszönet a Magyar Nemzeti Levéltárnak, hogy lehetősé- get adott a konferenciára, ahol a családtagok hallhatnak őse- ikről és azon történeteikről, amelyek egy része előttük is is- mert, de az eseményen sok új információval gazdagodhatnak a kutatók és történészek előadásainak köszönhetően. Sze- rencsére családunknak számos élő tagja van, a néhai minisz- terelnöknek így három unokája is jelen van az eseményen. Szemben az ősi szomszéd és rivális Báthoryakkal, akik több száz éve kihaltak, hála Istennek, mi nagyon is élünk. S bízom benne, hogy a mai és a következő generációk tagjaira is majd hasonló büszkeséggel tekintenek utódaink.

In asperis et prosperis!

Reméljük a balsorson már túlvagyunk, s további céljaink is teljesülnek: Régi vágyunk, hogy Budán legyen Kállay Mik- lós miniszterelnöknek szobra, bízom benne, hogy erre is ha- marosan sor kerülhet.

Hálát adunk, hogy családunk oly sok megpróbáltatást átvé- szelve, ennyi évszázad után is megmaradt és hisszük, hogy még sok generáció viszi tovább hagyományainkat, emlékeinket.

2. kép – Kállay Béni újratemetése Bercelen 2004-ben

